

ІСТОРІЯ СВЯТА ПОКРОВИ: ВІД ВІЗАНТІЙСЬКОЇ ЛЕГЕНДИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГЕРОЇЗМУ

Витоки свята

Свято Покрови Пресвятої Богородиці має своє коріння у Візантії, у X столітті. Його історія починається в Константинополі, коли столиця християнського світу опинилася під загрозою ворожого нападу. За легендою, під час нічної молитви у Влахернському храмі, де зберігалася риза Богородиці, святий Андрій Юродивий побачив, як Божа Мати з'явилася у сяйві, оточена ангелами та святими. Вона розгорнула свій омофор — покров над усіма, хто молився, як знак захисту і заступництва.

Це видіння стало символом надії. Місто залишилося неушкодженим, а подія швидко отримала статус церковного свята — Покрова Пресвятої Богородиці. Згодом воно закріпилося у православному календарі, і хоча спочатку його відзначали лише у Візантії, традиція поширилася далі на слов'янські землі — спочатку Болгарію, потім Київську Русь.

Після хрещення Русі у 988 році, християнські свята почали закріплюватися у свідомості народу. Проте свято Покрови не стало офіційним одразу. Лише за декілька століть воно набуло широкого поширення, особливо в південних регіонах, де загроза набігів кочовиків була реальною. Богородиця почала сприйматися як Небесна Заступниця воїнів і простого люду.

Покрова глибоко вкоренилася в селянському календарі. На цей день традиційно завершувалися польові роботи, влаштовувалися осінні весілля. Дівчата молилися Богородиці про доброго нареченого, а господарі — про мирну зиму. Таким чином, свято набуло не лише релігійного, а й соціально-побутового значення.

Козацька Покрова: перетворення свята на символ воїнства

У XVII столітті Покрова стає офіційною святиною українського козацтва. Запорозькі козаки, що виступали не лише як воїни, а й як носії православної віри, вважали Пресвяту Богородицю своєю покровителькою. На Січі був збудований Покровський храм, і саме в день Покрови проводилися козацькі ради, приймалися важливі рішення.

Це не було випадковістю. Козаки бачили в Богородиці не лише духовну опору, а й символ справедливості, честі, братства. Її образ був на козацьких хоругвах, у молитвах перед боєм, у заповітах. Ідея заступництва Пречистої давала моральну перевагу — навіть тоді, коли сили були нерівні.

З цього часу Покрова стає не просто релігійним днем, а днем воїнської гідності. Не випадково козаки присягали на вірність перед її іконою. Покрова почала асоціюватися з готовністю захищати землю, народ і віру.

Покрова в добу українського визвольного руху

У ХХ столітті Покрова знову перетворюється на політичний символ. Для бійців Армії Української Народної Республіки, а пізніше — для воїнів Української повстанської армії (УПА), день 14 жовтня був не просто календарною датою. Це був день шани до всіх, хто зі зброєю в руках стояв за незалежність України.

УПА офіційно проголосила Покрову своїм святом. Для них вона була не лише релігійною датою, а й днем вшанування бойового духу. Пресвята Богородиця вважалася Покровителькою повстанців, які вели нерівну боротьбу за визволення України від нацистських та радянських окупантів.

У повстанських колядках, піснях, молитвах фігурує образ Покрови як опікунки праведної боротьби. Знову, як і в добу козацтва, вона стала символом сили, віри, моральної переваги. Саме тому у свідомості багатьох українців Покрова зливається з ідеєю героїзму.

Відновлення традиції

Після здобуття незалежності у 1991 році значення свята Покрови почало поступово зростати. Спочатку воно залишалося суто церковним. Але в умовах боротьби за національну самоідентифікацію, виникла потреба у нових традиціях, які б об'єднували українців навколо власної історії, цінностей, духовного спадку.

У 2014 році, на тлі російської агресії та героїчного спротиву українського війська, Президент України Петро Порошенко підписав указ про встановлення **14 жовтня як Дня захисника України** — з 2021 року він називається **День захисників і захисниць України**. Дата не випадкова: саме Покрова поєднує духовність, військову честь та історичну традицію.

Таким чином, це свято об'єднує православну віру (як спадок Візантії), козацьку звичаєвість, повстанське героїчне минуле, сучасну боротьбу за свободу.

Це не просто день пам'яті — це символ національної гідності та незламності.

Покрова в культурі, освіті, військовій традиції

Сьогодні Покрова відзначається не лише як релігійне чи військове свято. Воно стало важливою подією в культурному й освітньому просторі України.

У закладах освіти проводяться тематичні заходи: уроки мужності, зустрічі з ветеранами, виставки, літературні читання.

- ✚ Покрова — це можливість поговорити з молоддю про цінності:
- ✚ чому важливо бути гідним громадянином;
- ✚ як історія формує наші вчинки;
- ✚ що таке справжній героїзм і жертвність.

Водночас свято надихає на осмислення спадщини: козацької, повстанської, сучасної. У творах мистецтва, кіно, музиці образ Покрови часто зображується як духовна підтримка українського воїна. Це підсилює зв'язок поколінь, формує глибоку патріотичну ідентичність.

Виховний потенціал свята для закладів ЗП(ПТ)О

У професійно-технічній освіті важливо формувати повагу до історії та духовних основ народу. Саме тому свято Покрови варто використовувати як виховну платформу.

Пропонуємо такі напрями роботи:

- ✚ Уроки історичної правди — про козацтво, УПА, сучасне військо.
- ✚ Проекти та дослідження — учні можуть досліджувати історію своїх родин, пов'язану з військовою службою.
- ✚ Волонтерські ініціативи — підтримка військових, виготовлення окопних свічок, збори для ЗСУ.
- ✚ Тематичні виставки — творчі роботи, фотографії, плакати на тему «Під Покровом Богородиці».
- ✚ Дні пам'яті — вшанування загиблих героїв із місцевих громад.

Свято Покрови — це привід нагадати, що професія, яку здобуває молодь, також є внеском у майбутнє країни. Адже сильна держава — це не лише армія, а й люди праці, які забезпечують тил, відбудову, розвиток.

Символічний сенс Покрови сьогодні

У сучасному контексті свято Покрови набуло глибшого, ніж будь-коли, значення. Це день, коли згадують і воїнів Збройних Сил України, і добровольців, і волонтерів, і всіх, хто захищає Батьківщину на фронті та в тилу. Це день, коли моляться за мир, коли схиляють голови перед тими, хто віддав життя за свободу.

Але це також день надії. Образ Богородиці з Покровом — це не просто давня ікона. Це уособлення віри в те, що Україна вистійть. Що над нею теж є захист — духовний, моральний, внутрішній. Для молоді це приклад бути відповідальними, цінувати незалежність, берегти пам'ять, вчитися діяти, а не чекати.